

DOI 10.36074/logos-26.11.2021.v1.37

СЛІДЧИЙ ЯК СЛУЖБОВА ОСОБА, ЯКА ЗАЙМАЄ ВІДПОВІДАЛЬНЕ СТАНОВИЩЕ, У ЗМІСТІ СТ. 368, 368-5, 369 І 382 КК УКРАЇНИ

ORCID ID: 0000-0002-6900-6887

Олександр Олександрович Юріков

викладач циклу загальних та кримінально-правових дисциплін

*Київський центр первинної професійної підготовки «Академія поліції»
навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ*

УКРАЇНА

Нині в кримінальному праві України потребує вирішення питання щодо доцільності віднесення слідчого до категорії службових осіб, які займають відповідальне становище, у змісті ст. 368, 368-5, 369 і 382 КК України.

Службовими особами у ст. 364, 368, 368-5, 369 КК України є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації, судом або законом [1].

Слідчий – це службова особа органу Національної поліції України, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу ДБР, Головного підрозділу детективів, підрозділу детективів, відділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю НАБУ, уповноважена в межах компетенції, передбаченої КПК України, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень [2; 3; 4]. Безумовно, слідчий є службовою особою не лише у змісті кримінально-процесуальних відносин, а й у кримінально-правових тощо. Однак слід визначити, чи належить слідчий до службових осіб, які займають відповідальне становище. Віднесення певної посади до конкретної категорії здійснюють з огляду на ступінь посадової відповідальності, характер та обсяг повноважень, а також зміст роботи та її вплив на прийняття кінцевого рішення. Тобто, для вирішення зазначеного вище питання слід проаналізувати повноваження слідчого та зміст його роботи.

Слідчий уповноважений починати досудове розслідування за наявності підстав, передбачених КПК України: проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії; у випадках, встановлених КПК України, доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам; звертатися за погодженням із прокурором до слідчого судді з клопотаннями про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій; повідомляти за погодженням із прокурором особі про підозру; за результатами розслідування складати обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів

медичного або виховного характеру та подавати їх прокурору на затвердження; приймати процесуальні рішення у випадках, передбачених КПК України, у тому числі щодо закриття кримінального провадження за наявності підстав, передбачених ст. 284 КПК України; здійснювати інші повноваження, передбачені КПК України [2; 4].

Слідчий, здійснюючи свої повноваження відповідно до вимог КПК України, є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, службові особи, інші фізичні особи зобов'язані виконувати законні вимоги та процесуальні рішення слідчого [2; 4].

Отже, слідчий є представником влади, тобто працівником державного органу, який наділений правом у межах своєї компетенції ставити вимоги, а також приймати рішення, обов'язкові для виконання фізичними та юридичними особами незалежно від їхньої відомчої належності чи підлеглості [5]. Він наділений повноваженнями, які стосуються не лише учасників кримінального провадження, а й інших фізичних осіб, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, що обумовлює підвищений ризик зловживання своїм службовим становищем. Використання своїх службових повноважень всупереч інтересам служби, зокрема через одержання неправомірної вигоди, завдає істотної шкоди охоронюваним державою суспільним відносинам, знижує рівень довіри громадян до органів державної влади, зокрема правоохоронних органів, приводить до втрати їх авторитету.

Службова діяльність слідчого пов'язана з високим рівнем корупційних ризиків, а тому рішення законодавця про віднесення його до службових осіб, які займають відповідальне становище, у змісті ст. 368, 368-5, 369 і 382 КК України, є соціально обумовленим і відповідає потребам правозастосовної практики.

Список використаних джерел:

- [1] *Кримінальний кодекс України* (Закон України). № 2341-III (2001). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n3384>.
- [2] *Кримінальний процесуальний кодекс України* (Закон України). № 4651-VI (2012). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
- [3] Юріков, О.О. Питання класифікації суб'єктів доказування під час розслідування кримінальних проступків. *Актуальні питання теорії та практики досудового розслідування кримінальних проступків: матеріали міжвідомчої науково-практичного круглого столу* (с. 193–196). 14 листопада, 2019, Київ, Україна.
- [4] Юріков, О. О. Слідчий як суб'єкт доказування в кримінальному провадженні. *Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції* (с. 351–353). 5 липня 2017, Київ, Україна.
- [5] Мельник, М. І. & Хавронюк, М. І. (2019). *Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України*. (11-те вид.). Київ: Дакор.